

Вступ

Мистецтво виникло тоді, коли людина ще не вміла говорити, писати, читати. Воно було першою прямою, якою ми спілкувалися зі Всесвітом. Ми не знали тоді, що наші відбитки рук на скелі, чи рисунки тварин у печері, чи фігурка з каменю — це мистецтво.

Марно шукати якое канонічне визначення мистецтва. Воно міняється щомиті, з кожним новим творінням людини. Те, що вчора було непоміченим предметом, звиклим звуком, рухом, словом, формою чи кольором, ідеєю чи сном, завтра може бути мистецьким твором. Усе залежить від того, як людина інтерпретує реальність.

Поки ми читаємо цю книжку у світі може з'явитися творіння, яке цілковито змінить наше уявлення про мистецтво і всі наші попередні його визначення.

Єдине, що незмінне — це потреба висловлювання, вираження, викиду назовні якоїсь матерії, якій затісно у свідомості однієї людини. Ми тільки знали, що мусимо щось сказати світу і можемо це зробити тільки так. Інакше ми сказати не можемо. І не сказати не можемо теж.

Так і виникає ідеальне, єдино можливе поєднання форми та суті.

Стиль — це так потім назвуть таке ідеальне поєднання форми та суті ті, хто буде дивитися на твори мистецтва певного часу чи місця з далекої відстані століть або тисячоліть.

Різьбярі з острова Крит навряд чи усвідомлювали, що вони творять в античному стилі. Леонардо да Вінчі ніколи не чув, що він художник епохи Відродження. Будівничі козацьких соборів думали про що завгодно, тільки не про бароко.

Це вже згодом, на відстані років, ми побачили всю картину, склалися пазли географії, ознак, рис, концепцій, ідей і творців у систему мистецьких стилів.

Стилі — явище колективного розуму та світовідчуття. Украй рідко творцем стилю є одна людина чи одна країна. Стилі поширювалися Європою з тією швидкістю, з якою рухалася цивілізація — зі швидкістю пішого чи кінного, згодом — зі швидкістю автомобіля чи потяга, а паралельно — зі швидкістю друку книжок чи карбування монет, наукових винаходів чи масових переселень.

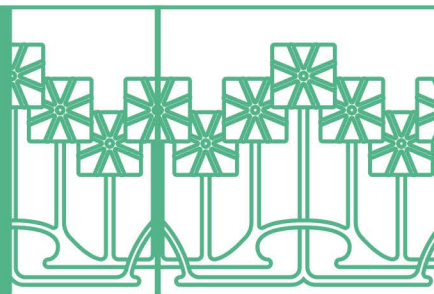
Європа ХХ століття — це час і територія великого пришвидшення. І творчого, і руйнівного. Період, який спровокував цілий вибух нових мистецьких стилів, але водночас і машину для їхнього руйнування — дві світові війни.

Україна втягувала в себе всі нові європейські творчі ідеї, наповнювала їх своїми — дуже різними, бо сама була і є дуже різною — смислами та формами.

Україна творила окремі, неповторні русла кожного європейського чи світового стилю мистецтва ХХ століття.

Ар-нуво — хронологічно перший стиль європейського мистецтва ХХ століття. Отже, з нього й почнемо. У цій книзі ми будемо приглядатися до стилю ар-нуво в Україні.

Україна, Європа, світ між 1880 і 1914

Ніцше опублікував «Так казав Заратустра. Книга для всіх і для нікого»

Заснували футбольний клуб «Ліверпуль»

Винайшли кінематограф

Вайльд опублікував «Портрет Доріана Грея»

Жінкам уперше надали право голосу

Відкрили електрон

Видали патент на застібку-блискавку

Прогриміла «Справа Дрейфуса»

Заснували Київську політехніку

Провели перший міжнародний сеанс радіозв'язку

1883

1900

Почалася українська колонізація Канади

Рушили перші електричні трамваї в Україні

Відкрили радіоактивний радій

У Стокгольмі відкрили перший музей під відкритим небом «Скансен»

Започаткували Олімпійські ігри сучасності

Заснували Нобелівську премію

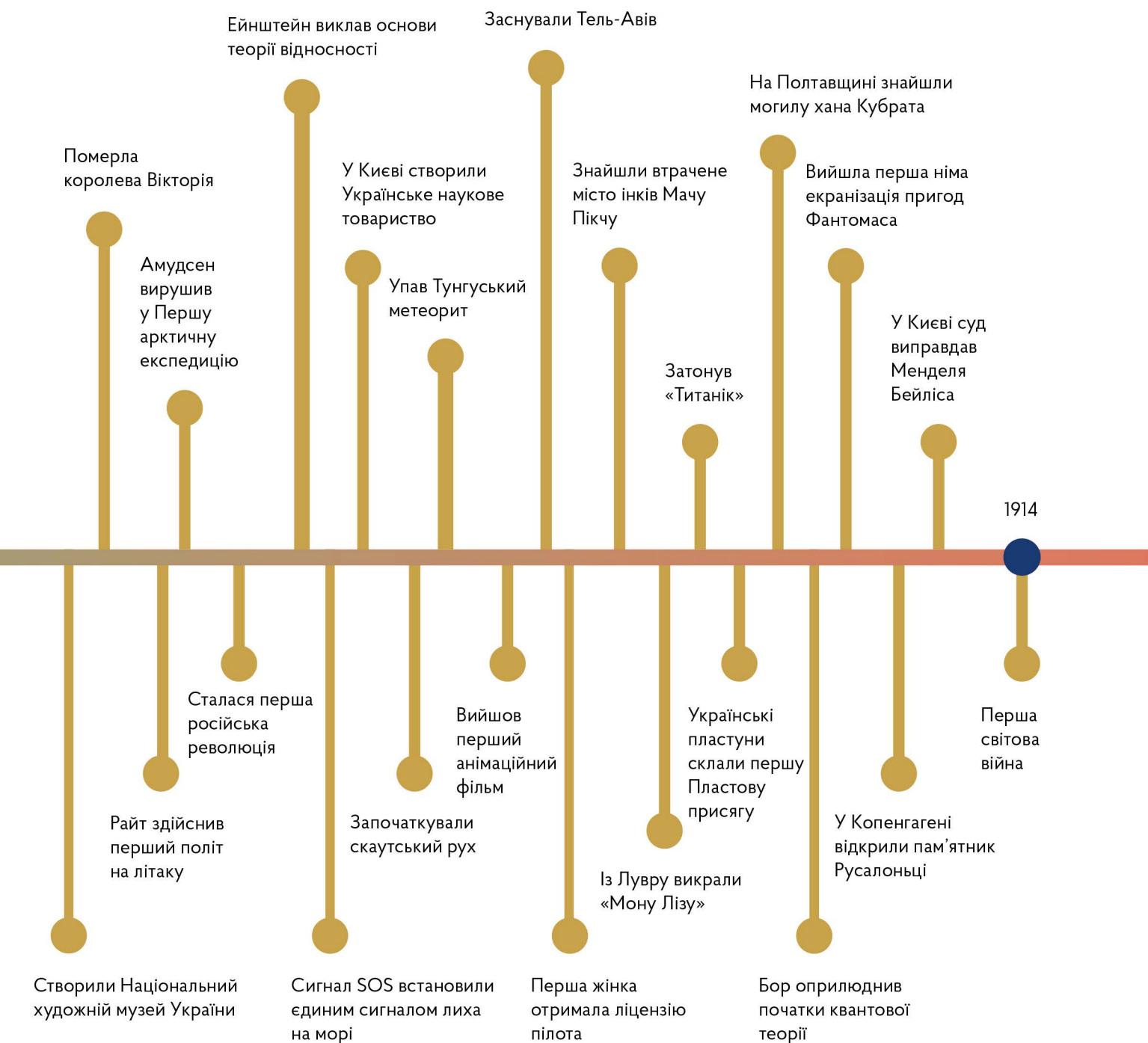
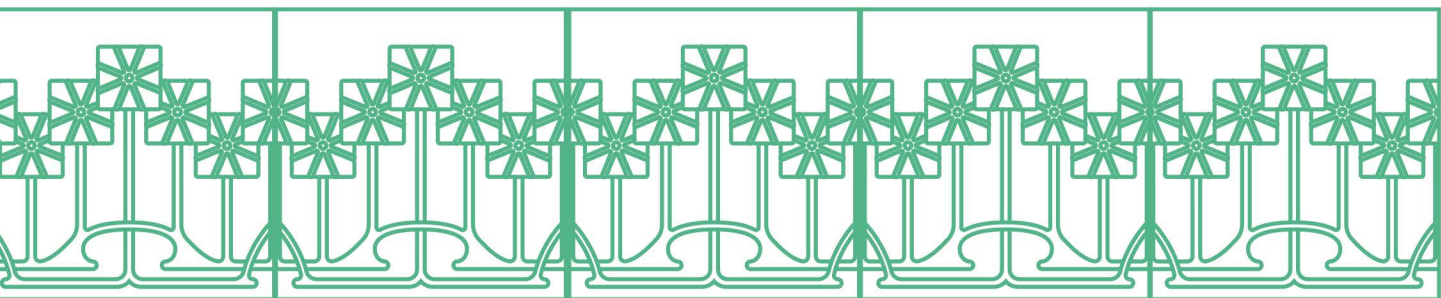
Фройд опублікував «Тлумачення сновидінь»

Запровадили термін «Радіо»

Нансен вирушив до Північного полюсу

Запатентували аспірин

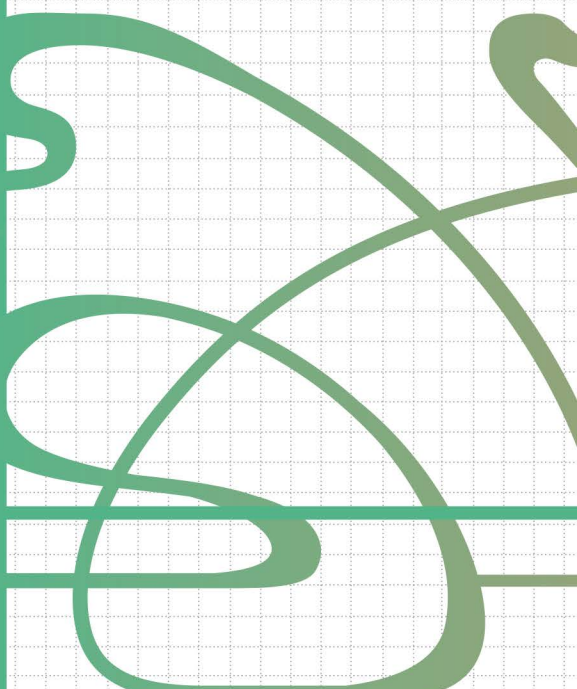
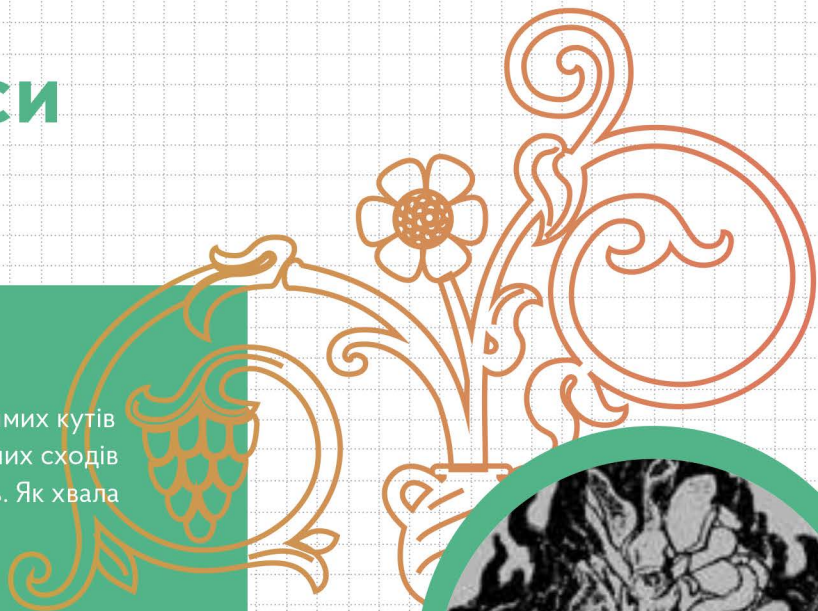
Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Характерні риси ар-нуво

- Синусоїдальна, в'юнка лінія без прямих кутів і геометричних форм – від спіральних сходів і круглих вікон до м'якої лінії суконь. Як хвала усьому мінливому.
- Флористичні та зооморфні мотиви (лілії, соняхи, ліани, сосни, павичі, сови, змії тощо). Як реакція на теорії Дарвіна і Фройда.
- Декоративність у всьому – від живопису до архітектури та графіки. Як універсальний спосіб прикрашання світу.
- Включення дизайну як органічного елементу стилю (інтер'єри приміщень, деталі побуту, одяг, поліграфічний дизайн). Як можливості для нової якості життя.
- Любов до асиметрії. Як бунт проти «правильних попередників».
- Надмір орнаментики. Як те, що повторюється, тягнеться за обрій у безкінечність.
- Індивідуальність архітектурних і дизайнерських проектів. Як віра в безкінечну кількість нових щасливих ідей і замовників.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Чернівецька сецесія

Якщо банк у Сімферополі викликає асоціацію надійного сейфа, то Дирекція ощадних кас у Чернівцях радше коштовну скриньку зі скарбами всередині. Дуже доречно тепер тут міститься Художній музей.

На початку минулого століття столиця Герцогства Буковина жила в одному ритмі з Віднем. Сецесія не була тут відголоском. Вона була повноцінним і одночасним голосом у європейському унісоні. До Чернівців регулярно надходив віденський журнал «Moderne Kunst» («Сучасне мистецтво»), практично всі митці вчилися або у Відні, або в Мюнхені, великі міжнародні художні виставки були звичною міською практикою.

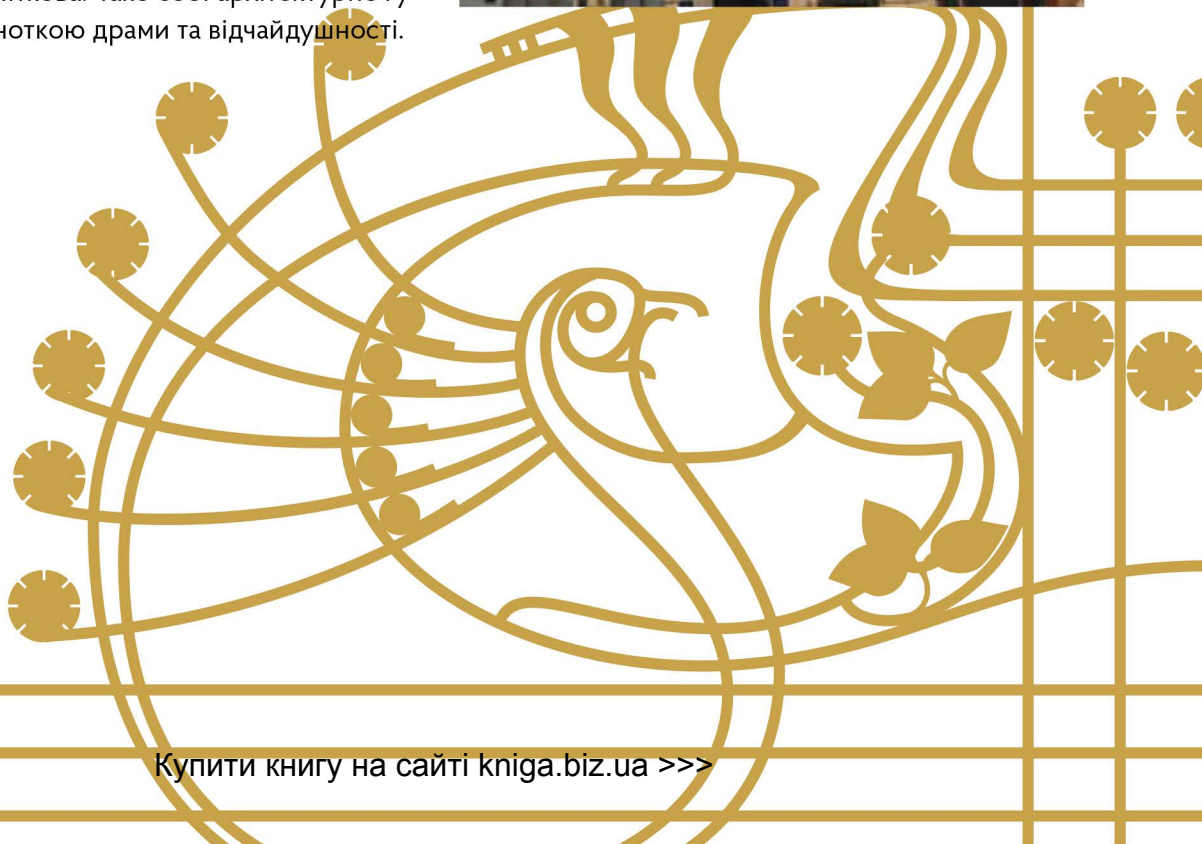
Найбільше «перло» буковинців від власних амбіцій. Чернівці замовляли архітекторів із самого Відня, а вже дотягували будівлі власними силами, чимало нахапавшись стилю та вміння в майстрів.

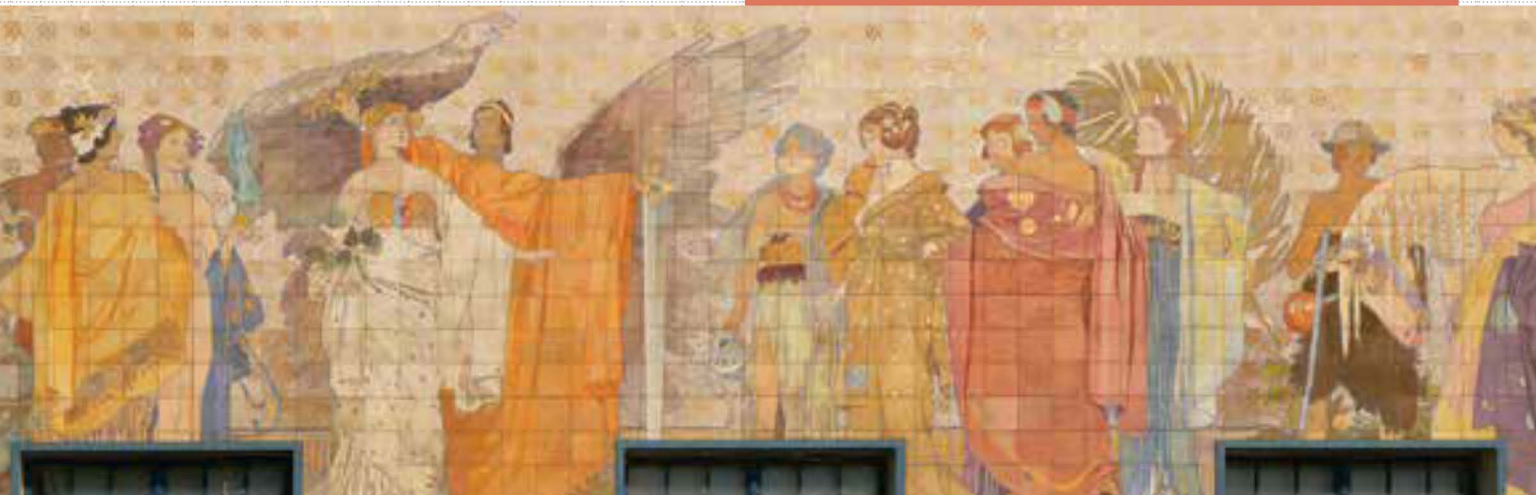
Як і буковинський народний стрій, сецесія тут яскрава, танцювальна, святкова. Таке собі архітектурне гуцульське весілля з ноткою драми та відчайдушності.

Будинок дирекції
ощадних кас. 1900

foto: Edward Tur

БАНК ЯК КОШТОВНА СКРИНЬКА

Будівля дирекції ощадних кас – це:

- сплав архітектури, живопису, пластики, вітража, кераміки, ліпнини та художнього металу
- унікальне за розміром фасадне майолікове панно
- кути дверей з мотивами стільників і рослинними елементами, що повторюються в інтер'єрі, фризі та решітках вікон
- тосканські колони зі штучного мармуру біля входу
- прорізи верхнього світла
- стеля і стіни із дзеркалами різної форми
- поліхромні вітражі
- художній метал із виділеннями кольором
- мозаїчна підлога зі штучного каменю
- яскраво-синій колір вікон і дверей, що підкреслює позолочені вставки

Якби можна було асоціювати архітектуру та кінематограф – то це «Тіні забутих предків» Параджанова зі щасливим кінцем. А хто сказав, що не можна?